МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ПОЛОЖЕННЯ

про оцінювання знань курсантів (слухачів) за кредитно-модульною системою в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія»

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Інститут Військово-Морських Сил

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Інституту Військово-Морських Сил
Національного університету
«Одеська морська академія»
капітан 1 рангу П.ГОНЧАРЕНКО

«23» 01 2020 року

ПОЛОЖЕННЯ

**про оцінювання знань курсантів (слухачів)
за кредитно-модульною системою в Інституті Військово-Морських Сил
Національного університету «Одеська морська академія»**

Вченою радою Інституту Військово-Морських Сил
Національного університету «Одеська морська академія»
Протокол № 5 від 23 01 2020

м. Одеса

ЗМІСТ

1.	Загальні положення	4
2.	Основні терміни та визначення	5
3.	Контрольні заходи	6
4.	Технологія проведення контрольних заходів	14
5.	Виконання індивідуальних завдань	18
6.	Атестація здобувачів вищої освіти	20
	Додаток А	27
	Додаток Б	28
	Додаток В	29

1. Загальні положення

Положення про оцінювання знань курсантів (слухачів) за кредитно-модульною системою (далі Положення) розроблено на підставі Закону України “Про вищу освіту” та з урахуванням таких нормативно-правових документів:

- наказ Міністерства освіти і науки України від 23 січня 2004 р. № 48 “Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу”;

- наказ Міністерства освіти і науки України від 20 жовтня 2004 р. № 812 “Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу”;

- наказ Міністерства освіти і науки України від 30 грудня 2005 р. № 774 “Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу”;

- наказ Міністерства оборони України від 09.01.2020 №4 “Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладів Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти”;

Положення визначає порядок оцінювання знань курсантів (слухачів) і розроблено з метою:

а) підвищення мотивації, тих хто навчається, до активної роботи впродовж навчального року, формування стійких знань (компетенцій), умінь та навичок;

б) систематизації знань та забезпечення рівномірності їх засвоєння під час вивчення навчальних дисциплін;

в) подолання елементів суб’єктивізму при оцінюванні знань;

г) розширення можливостей для розкриття здібностей курсантів (слухачів) та розвитку їх творчого мислення.

У процесі розроблення цього документа враховані основні положення Болонської декларації, методичні підходи щодо переходу на кредитно-модульну систему організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах України.

2. Основні терміни та визначення

ECTS (Європейська кредитно-трансферна та акумулююча система) - система, яка створена для забезпечення єдиної міждержавної процедури оцінювання і порівнювання результатів навчання, їхнього академічного визнання і передавання від одного закладу освіти іншому. Система може використовуватися всередині вищого навчального закладу, між вищими навчальними закладами однієї країни, між вищими навчальними закладами-партнерами різних країн. Система ECTS базується на принципах взаємної довіри учасників і передбачає додержання правил щодо всіх її частин: кредитів, оцінок, Угоди про навчання і зарахування кредитів.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу - модель організації навчального процесу (дод. А, Б), яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів).

Модуль - задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, державної атестації), що реалізується у відповідних видах навчальної діяльності слухача (курсанта): лекції, груповому, практичному, семінарському, лабораторному, індивідуальному заняттях, груповій вправі, самостійній роботі під керівництвом викладача, тактичному (тактико-спеціальному, командно-штабному) навчанні, розрахунково-графічній (контрольній) роботі, стажуванні, різних видах практик, кваліфікаційній роботі.

Змістовий модуль (ЗМ) - система навчальних елементів навчальної дисципліни, яка поєднана за ознакою відповідності певному навчальному об’єктові та засвоюється за допомогою відповідних методів навчання.

Блок змістових модулів (БЗМ) - логічне об’єднання змістових модулів. Кредитний модуль (КрМ) - один БЗМ (ЗМ) або сукупність логічно об’єднаних БЗМ (ЗМ), вивчення яких завершується модульним контролем. Заліковий кредит (ЗКр) - задокументована завершена частина навчальної дисципліни (стажування, практики, курсового проекту тощо), що підлягає обов’язковому оцінюванню у вигляді підсумкового контролю і визначається навчальним планом підготовки фахівця.

3. Контрольні заходи

Контрольні заходи - це форма організації освітнього процесу, що визначає відповідність рівня набутих здобувачами вищої освіти знань, умінь та компетентностей вимогам нормативних документів вищої освіти і є необхідним елементом зворотного зв'язку у навчальному процесі.

Основними видами контрольних заходів в Інституті є:

- вхідний (попередній) контроль;
- поточний контроль;
- самоконтроль;
- проміжний, модульний контроль;
- рубіжний контроль;
- підсумковий (семестровий контроль, підсумкова атестація).

Вхідний (попередній) контроль проводиться перед вивченням навчальної дисципліни з метою визначення рівня підготовки здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін, які забезпечують цю дисципліну.

Вхідний контроль проводиться на одному з перших занять за завданнями, які відповідають навчальному матеріалу попередніх дисциплін. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах спільно з викладачами кафедр попередніх дисциплін. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги здобувачам вищої освіти, коригування навчального процесу.

Поточний контроль проводиться викладачами на всіх видах навчальних занять. Основна мета поточного контролю - забезпечення зворотного зв’язку між викладачами та здобувачами вищої освіти у процесі навчання, перевірка їх готовності до виконання наступних навчальних завдань, а також забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів вищої освіти. Інформація, одержана під час поточного контролю, використовується для коригування методів і засобів навчання, а також для самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю (летючки) під час проведення навчальних занять, виступів здобувачів вищої освіти при обговоренні питань на семінарських заняттях, а також у формі комп’ютерного тестування.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються відповідною кафедрою. Результати поточного контролю виставляються в журнал обліку навчальних занять. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення

заліку і враховуються викладачем у процесі визначення підсумкової екзаменаційної оцінки з даної дисципліни. Найбільш об'єктивно та системно облік поточної успішності забезпечується під час використання системи рейтингових оцінок.

Поточний контроль успішності курсантів (слухачів) здійснюється за національною чотирибальною (5, 4, 3, 2 бали) шкалою оцінювання (дод. Б, В), результати контролю записують у журналі обліку навчальних занять. Обов'язково оцінюються знання та навички курсантів (слухачів) під час проведення практичних видів занять. За рішенням викладача поточний контроль може здійснюватися на інших заняттях. Форма проведення поточного контролю визначається кафедрою (предметно-методичною комісією) та відображається у методичній розробці для проведення занять з навчальної дисципліни. Перескладання (підвищення) оцінки поточного контролю здійснюється за рішенням викладача.

Самоконтроль призначений для самооцінки здобувачами вищої освіти якості засвоєння навчального матеріалу з конкретної дисципліни (модуля) або розділу, змістового модуля. З цією метою в навчальних посібниках для кожного розділу (змістового модулю), а також у методичних розробках з лабораторних робіт передбачаються питання для самоконтролю. Більша ефективність самоконтролю забезпечується спеціальними програмами самоконтролю та самооцінки, які є складовими частинами електронних підручників та автоматизованих навчальних курсів.

Модульний контроль - це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини (модуля) програми навчальної дисципліни.

Проміжний модульний контроль може проводитися у формі контрольної роботи, тестування, виконання контрольних завдань тощо. Проміжний модульний контроль є необхідним елементом контролю якості засвоєння здобувачами вищої освіти змісту навчання.

Рубіжний контроль - підсумовує результати поточного та проміжного модульного контролів, можливих поточних перездач, проводиться з метою реалізації без сесійної накопичувальної технології оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з окремої навчальної дисципліни.

Курсанту (слухачу) не може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну, якщо він не має оцінок за усі модулі, передбачені силабусом, програмою навчальної дисципліни.

Оцінку за модульний контроль записують у журналі обліку навчальних занять за національною чотирибальною шкалою оцінювання.

Знання слухачів оцінюються за національною (чотирибальною - "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно") шкалою, шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX) і за100 бальною шкалою.

Підсумковий контроль є семестровим та забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів вищої освіти на проміжних або заключному етапах їх навчання і проводиться у вигляді заліку або екзамену в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному силабусом, робочою програмою навчальної дисципліни. Форма проведення підсумкового контролю з кожної навчальної дисципліни встановлюється робочим навчальним планом, зміст і обсяги - силабусом, робочою програмою навчальної дисципліни, а структура контрольних завдань, екзаменаційних білетів та критерії оцінювання визначаються рішенням відповідної кафедри. За впровадження без сесійної технології оцінювання підсумковий контроль може здійснюватися без обов’язкового складання екзамену або заліку і відповідати рубіжному за умови, якщо здобувач вищої освіти набрав прохідну кількість балів (60 і більше) і не виявив бажання підвищити свою успішність шляхом складання екзамену або заліку.

Підсумкова оцінка за дисципліну є середнімарифметичним значенням оцінок за модульний і поточний контроль та індивідуальне завдання (якщо воно передбачене силабусом, програмою навчальної дисципліни). За дисципліну, що вивчається протягом двох і більше семестрів, та у навчальному плані якої передбачена оцінка за заліковий кредит, підсумкова оцінка виставляється як середнєарифметичне всіх залікових кредитів дисципліни.

Для перескладання з метою підвищення оцінки підсумкового контролю слухачам (курсантам) призначається час за розкладом занять кожної дисципліни, напередодні якого викладач зобов’язаний підбити підсумки вивчення дисципліни та оголосити попередні оцінки тим, хто навчався. Якщо слухач (курсант, студент) згоден зі своєю оцінкою і не звернувся до викладача до початку апеляційного тижня щодо перескладання (підвищення) оцінки - йому виставляється попередня підсумкова оцінка за вивчення дисципліни.

При виставленні підсумкової оцінки за дисципліну слухачу (курсанту, студенту) викладач може дозволити йому виконати завдання поточного

контролю, скласти певний модуль, виконати індивідуальне завдання та звітувати під час апеляційного тижня.

Якщо за результатами підсумкового контролю курсант (слухач) отримав оцінку “незадовільно” (FX) або підсумкова оцінка з навчальної дисципліни його не задовольняє, то він має право скласти екзамен (залік) з метою підвищення оцінки протягом апеляційного тижня за білетами (тестами), які розробляються викладачем до даної навчальної дисципліни. У такому випадку слухачу (курсанту) виставляється та оцінка за підсумковий контроль, яку він отримав під час перескладання.

Перескладати оцінку підсумкового контролю за дисципліну з метою її підвищення можна не більше двох разів. Перший раз перездають викладачеві, другий - комісії у тому випадку, якщо слухач (курсант) не згоден з попередньою оцінкою. Склад комісії визначає начальник кафедри.

Якщо за результатами підсумкового оцінювання (перескладання) слухач (курсант) отримав оцінку “незадовільно” (F), то його не допускають до подальшого перескладання. Він повинен вивчити дисципліну у наступному семестрі, про що складає рапорт (заяву). Прохання слухача (курсанта) розглядається на Вченої ради Інституту. Дозволяється повторне вивчення не більше однієї дисципліни за рішенням Вченої ради. Термін вивчення дисципліни визначається індивідуальним навчальним планом, який розробляє викладач з цієї дисципліни за допомогою куратора. План затверджує начальник кафедри. Слухач (курсант) дисципліну вивчає самостійно, після чого складає повторний екзамен. У разі незадовільного результату перескладання - розглядається питання про його відрахування.

Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни не виставляється, якщо не виконані усі види робіт та завдань, передбачених силабусом, робочою програмою навчальної дисципліни на семестр.

Підвищувати підсумкову оцінку викладачі можуть за особливі показники у вивченні навчальної дисципліни. Ними можуть бути активна робота на семінарах (якісні виступи, доповіді, повідомлення), складання схем, задач, опрацювання та використання додаткової літератури, дострокове якісне оформлення розрахунково-графічних завдань, робота у військово-науковому товаристві курсантів (слухачів) за темою даної дисципліни тощо.

Підвищувати підсумкову оцінку за результатами перескладання дисципліни дозволяється тільки на 1 бал за національною шкалою.

Знижувати підсумкову оцінку викладачі можуть за несвоєчасне, неякісне та неповне виконання завдань, за кожне повторне перескладання змістових модулів, контрольних заходів тощо.

Облік підсумкового контролю успішності курсантів (слухачів) здійснюють у журналі обліку навчальних занять навчальної групи, у індивідуальних навчальних планах, у яких фіксують інформацію за кожний кредитний модуль, та відомості обліку успішності. Підсумкова оцінка виставляється за шкалою ECTS, національною шкалою та шкалою Інституту (дод. В).

Облік остаточного підсумкового контролю успішності курсантів (слухачів) здійснюється в їх індивідуальних навчальних планах та відомості обліку успішності, у яких після апеляційної сесії записують результати модульного та підсумкового контролю за шкалою ECTS, національною шкалою та шкалою Інституту.

Оцінка за виконання вправ стрільб, водіння бойових машин, фізичну підготовку виставляється згідно з вимогами чинних нормативних документів Міністерства оборони України.

Залік - це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю (тестування, поточного опитування тощо), проміжного модульного контролю результатів виконання певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та виконання індивідуальних завдань протягом семестру.

Для підготовки до заліку у вигляді окремого контрольного заходу може виділятися один день за рахунок загального обсягу навчального часу відповідної навчальної дисципліни.

Екзамен - це вид підсумкового контролю, який має на меті перевірити та оцінити отримані здобувачами вищої освіти знання, уміння та ступінь опанування ними практичних навичок, а також розвиток творчого мислення в обсязі вимог силабусів, програм навчальних дисциплін.

Екзамен є завершальним етапом вивчення навчальної дисципліни. Зі складних і об’ємних навчальних дисциплін можуть передбачатися два і більше екзаменів. При цьому у навчальну картку здобувача вищої освіти додатково заноситься середня зважена оцінка.

Екзамени складаються здобувачами вищої освіти у період екзаменаційних сесій згідно з розкладом, який розробляється навчальним відділом Інституту, затверджується начальником Інституту і доводиться до відома науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти не пізніше ніж за місяць до початку екзаменаційних сесій. У розкладі екзаменів передбачається виділення для підготовки до кожного екзамену не більше трьох днів.

Для підготовки до екзаменів зі статутів Збройних Сил України та фізичної підготовки вільні дні можна не виділяти.

Здобувачам вищої освіти може установлюватися індивідуальний термін складання заліків та екзаменів.

Перед кожним екзаменом обов'язково проводиться консультація.

Екзамен приймається, як правило, лектором з навчальної дисципліни. Рішенням начальника кафедри на допомогу основному екзаменатору можуть призначатися інші викладачі кафедри, переважно, ті, які ведуть заняття в навчальній групі, що екзаменується. У разі, якщо лекції з навчальної дисципліни читалися кількома викладачами, рішенням начальника кафедри прямого підпорядкування може створюватися комісія для прийняття екзамену.

Результати складання екзаменів оцінюються за чотирибальною шкалою.

Оцінки оголошуються здобувачу вищої освіти безпосередньо після його відповіді.

Оцінки «відмінно», «добре», «задовільно» одразу після оголошення заносяться в екзаменаційну відомість і індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (залікову книжку - для заочної форми навчання). Оцінка «незадовільно» виставляється тільки в екзаменаційній відомості.

У навчальні картки здобувачів вищої освіти із екзаменаційної відомості вносяться всі виставлені оцінки як позитивні, так і негативні.

Критерії оцінювання відповіді здобувача вищої освіти на екзамені повинні враховувати насамперед її повноту і правильність, а також здатність здобувача вищої освіти узагальнювати отримані знання, застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях, аналізувати й оцінювати факти, події, інтерпретувати схеми, графіки, діаграми, обстановку на топографічних картах, викладати матеріал чітко, логічно, послідовно.

Під час розроблення критеріїв оцінки з певної дисципліни необхідно орієнтуватися на такі загальні рекомендації:

- оцінка «відмінно» ставиться, якщо здобувач вищої освіти демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, необхідний рівень умінь і навичок, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях;
- оцінка «добре» - здобувач вищої освіти допускає несуттєві неточності при застосуванні знань та умінь;
- оцінка «задовільно» - здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає окремі помилки, що не є перешкодою до

подальшого навчання. Уміє використовувати знання для вирішення стандартних завдань;

- оцінка «незадовільно» - незасвоєння окремих розділів, нездатність застосовувати знання на практиці, що робить неможливим подальше навчання.

Форма проведення екзамену визначається робочим навчальним планом. Зміст екзаменаційних білетів, перелік матеріалів, користування якими дозволяється здобувачу вищої освіти під час екзамену (програми, довідники, карти, таблиці, макети та інші посібники), а також критерії оцінки рівня його підготовки обговорюються на засіданні кафедри і затверджуються начальником кафедри не пізніше ніж за місяць до початку складання екзаменів. Названі матеріали дійсні протягом навчального року, вони є складником навчально-методичної документації з дисципліни і зберігаються на кафедрі.

На екзамені оцінка виводиться за окремими оцінками за відповіді на запитання білета, детально відображається у силабусі.

Наприклад:

При двох окремих оцінках виводиться:

«Відмінно» (А), якщо обидві оцінки «відмінно» (А).

«Добре» (В), якщо:

- одна оцінка «відмінно» (А), а друга «добре» (В);
- обидві оцінки «добре» (В).

«Добре» (С), якщо:

- одна оцінка «відмінно» (А), а друга «добре» (С) або «задовільно» (О або Е);
- обидві оцінки «добре» (В або С).

«Задовільно» (Б), якщо:

- обидві оцінки «задовільно»;
- одна оцінка «добре» (В або С), а друга - «задовільно» ф або Е). «Задовільно» (Е), якщо:

- обидві оцінки «задовільно» (Е).

«Незадовільно» або FX), якщо одна з окремих оцінок «незадовільно» або FX).

При трьох і чотирьох окремих оцінках виводиться:

«Відмінно» (А), якщо в окремих оцінках не більш однієї оцінки «добре» (В або С), а решта - «відмінно» (А);

«Добре» (В), якщо в окремих оцінках не більш однієї оцінки «задовільно»

(О);

«Добре» (С), якщо в окремих оцінках не більш однієї оцінки «задовільно»

(Е);

«Задовільно» (Б), якщо в окремих оцінках не більш двох оцінок «задовільно» (Е);

«Задовільно» (С), якщо в окремих оцінках не більш однієї оцінки «незадовільно» або FX);

«Незадовільно» або FX), якщо в окремих оцінках більше однієї оцінки «незадовільно» або FX).

При проведенні екзамену у формі комп'ютерного тестування оцінка за тестові завдання виставляється:

«відмінно» (А), якщо надано понад 90% правильних відповідей; «добре» (В), якщо надано 80-89% правильних відповідей; «добре» (С), якщо надано 65 - 79% правильних відповідей; «задовільно» (Б), якщо надано 55-64% правильних відповідей; «задовільно» (Е), якщо надано 50-54% правильних відповідей; «незадовільно» ^ X), якщо надано 35-49% правильних відповідей; «незадовільно» ^) , якщо надано 1-34% правильних відповідей.

Атестація - це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь та інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра чи магістра, здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники замовника. На підставі рішення екзаменаційної комісії особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, присуджується відповідний ступінь вищої освіти та присвоюється відповідна кваліфікація.

4. Технологія проведення контрольних заходів

Планування та проведення контрольних заходів

Контрольні заходи є однією з форм правління освітнім процесом і реалізують чотири основні функції: діагностичну, навчальну, організаційну, виховну. Контрольні заходи плануються на таких принципах діагностичності засвоєння навчального матеріалу:

- відповідність стандартам вищої освіти;
- застосування стандартизованої та уніфікованої системи діагностики;
- визначеність критеріїв оцінювання;
- об'єктивність та прозорість системи контролю.

Контроль рівня засвоєння знань здобувачем вищої освіти може здійснюватися у вигляді:

- тестування (у тому числі з використанням комп'ютерної техніки);
- поточного опитування;
- виконання письмового контрольного завдання;
- виконання письмової контрольної роботи;
- співбесіди;
- захисту курсового проекту (роботи);
- накопичувальної (за оцінкою видів робіт змістового модуля: лабораторні, практичні роботи, семінари, розрахунково-графічні роботи, командно-штабні навчання, творчі завдання тощо).

Контрольні заходи проводяться згідно з графіком освітнього процесу в терміни, встановлені робочим навчальним планом, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною силабусом, амою дисципліни.

Поточний, проміжний модульний та рубіжний контроль знань, умінь та практичних навичок здобувачів вищої освіти проводиться після вивчення логічно завершеної частини навчального матеріалу з метою стимулювання здобувачів вищої освіти до постійної самостійної навчальної роботи та зменшення контрольних заходів у період екзаменаційної сесії.

Об'єктом оцінювання є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час поточного контролю.

До проміжного модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі вищої освіти за умови проходження ними усіх проміжних модульних контролів.

Рубіжний контроль - це підведення підсумку, підрахунок суми поточного та проміжного модульного контролів, можливих поточних перездач. Рубіжний контроль не передбачає проведення окремої контрольної роботи або тестування.

Оцінювання академічних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін здійснюється на основі накопичування балів поточного, проміжного модульного та підсумкового контролів.

Здобувачі вищої освіти отримують залік на останньому занятті за результатом рубіжного контролю, який у випадку передбаченого робочою навчальною програмою заліку або екзамену збігається з підсумковим і складає суму набраних балів протягом семестру.

Якщо здобувач вищої освіти набрав достатню кількість балів (60 і більше) за сумою оцінок з окремих змістових модулів, він може бути звільнений від складання екзамену або заліку, а набраний ним сумарний бал переводиться в оцінку за національною чотирибальною шкалою та європейською шкалою ЄКТС.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами рубіжного контролю набрали 60 більше балів, але не погоджуються з результатом і бажають підвищити свою успішність, мають право складати екзамен або залік.

У разі не підтвердження на екзамені або заліку оцінки рубіжного контролю викладач виставляє здобувачу вищої освіти оцінку підсумкового (екзаменаційного) контролю, яка є нижчою за рубіжний контроль.

Результати навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з поточного, проміжного модульного та підсумкового контролів оцінюються за національною чотирибальною шкалою, а диференційних заліків - двобальною («зараховано», «незараховано»), а також всі види контролів оцінюються за стобальною шкалою та за шкалою ЄКТС.

На виконання індивідуального науково-дослідного завдання (курсовий проект/робота) відводиться окремий змістовий модуль і оцінюється за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ЄКТС. Термін виконання курсового проекту (роботи) визначається робочим навчальним планом і обмежується одним семестром. Захист курсового проекту (роботи) здійснюється до початку екзаменаційної сесії.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами семестрового контролю мають академічну заборгованість з однієї або двох навчальних дисциплін, повинні її ліквідувати до початку наступного семестру.

Повторне складання екзамену або заліку здійснюється відповідно до графіка ліквідації заборгованості, як правило, викладачеві, який проводив екзамен або залік у перший раз. У разі повторного отримання незадовільної оцінки наступний екзамен або залік приймає комісія, яка створюється начальником (завідувачем) кафедри.

Перескладання екзамену або заліку з навчальної дисципліни з метою підвищення оцінки допускається лише як виняток, з поважних причин, за заявою здобувача вищої освіти на ім’я начальника Інституту, погодженою заступником

начальника Інституту з навчальної та наукової роботи, начальником (завідувачем) кафедри, підтриманою органом студентського самоврядування.

Екзаменаційні білети, тести для проведення підсумкового контролю повинні повністю охоплювати робочу програму навчальної дисципліни, вивчену в даному семестрі, навчальному році.

Екзаменаційні білети повинні кожного навчального року затверджуватися кафедрою, якщо у робочій навчальній програмі навчальної дисципліни наявні зміни, та перезатверджуватися за умові відсутності змін.

Оскарження результатів контролю.

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час контролю, або вважає, що його знання оцінені не об’єктивно має право звернутися з цього питання рапортом до голови Комісії з питань етики та академічної доброчесності.

5. Виконання індивідуальних завдань

Виконання індивідуальних завдань з дисципліни (реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, курсові, дипломні роботи, проекти тощо) є невід'ємним складником самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню здобувачем вищої освіти теоретичного матеріалу, закріпленню і узагальненню отриманих знань, формуванню вмінь використання знань для комплексного вирішення відповідних професійних завдань. Види, термін видання, виконання і захисту індивідуальних завдань з певних навчальних дисциплін визначаються їх силу бусами, робочими програмами та розкладом занять. Індивідуальні завдання виконуються здобувачами вищої освіти самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з боку викладача. Наявність позитивних оцінок, отриманих здобувачем вищої освіти за виконання індивідуальних завдань, є необхідною умовою допущення до семестрового контролю з даної дисципліни.

Курсова робота (проект) з навчальної дисципліни передбачає розроблення сукупності документів (розрахунково-пояснювальної або пояснювальної записки, графічного, ілюстративного матеріалу, у тому числі з використанням топографічних карт). Вона вирішує конкретне завдання щодо об'єктів діяльності фахівця (пристроїв, механізмів, апаратних та програмних засобів або їх окремих частин, тактичних (оперативно-тактичних, оперативно-стратегічних) завдань, військових, військово-технічних, військово-спеціальних проблемних питань тощо). Курсова робота виконується здобувачем вищої освіти самостійно під керівництвом викладача згідно із завданням для курсової роботи (проекту) на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та вмінь.

Тематика курсових робіт (проектів) повинна відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами діяльності майбутнього фахівця.

Здобувачам вищої освіти надається право вибору теми курсової роботи (проекту) або пропонується висунути власну тему. Теми курсових робіт (проектів) розглядаються на засіданні кафедри та затверджуються начальником (завідувачем) кафедри.

Мета, завдання та порядок виконання курсових робіт (проектів), зміст та обсяг їх окремих частин, характер вихідних даних, а також інші вимоги наводяться у методичних вказівках, які розробляються кафедрами, що ведуть курсове проектування.

В одному семестрі може плануватися не більше двох курсових робіт (проектів). На їх виконання у робочій програмі навчальної дисципліни необхідно передбачати, як правило, від 20 до 40 годин.

Захист курсової роботи (проекту) проводиться прилюдно перед комісією у складі 2-3 викладачів кафедри, у тому числі і керівника курсової роботи (проекту).

Результати захисту курсової роботи (проекту) оцінюються за національною (чотирибальною) шкалою та за шкалою ЄКТС. У разі отримання незадовільної оцінки здобувач вищої освіти за рішенням комісії виконує курсову роботу (проект) за новою темою або перепрацьовує попередню роботу (проект).

Здобувач вищої освіти, який без поважної причини не подав курсову роботу (проект) у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість.

Підсумки курсового проектування обговорюються на засіданнях кафедр. Курсові роботи (проекти) зберігаються на кафедрі протягом одного року.

Розрахунково-графічні роботи, ***реферати*** - це види індивідуальних завдань, які передбачають вирішення конкретних практичних навчальних завдань з використанням відомого, а також (або) самостійно вивченого теоретичного матеріалу. Складову частину такої роботи можуть становити програмні продукти та графічний матеріал, який виконується відповідно до чинних нормативних вимог та із застосуванням комп'ютерної графіки. Ці види індивідуальних завдань повинні сприяти поглибленню і розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем (змістових модулів) дисципліни, розвивати навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.

Реферати як форма індивідуального завдання рекомендуються для навчальних дисциплін гуманітарного та соціально-економічного циклів.

В одному семестрі кількість рефератів з різних дисциплін не може бути більше трьох. На виконання реферату з дисципліни у робочій програмі навчальної

дисципліни необхідно передбачати навчальний час (не менше 10-15 годин).

У разі, коли на навчальних заняттях відсутні більше 60 % здобувачів вищої освіти, такі заняття переносяться на інший час. Час проведення перенесених занять визначаються начальником кафедри за погодженням з заступником начальника Інституту з навчальної та наукової роботи.

При оцінюванні виконання індивідуального дослідного завдання враховуються самостійність виконання завдання, вид наукової діяльності (науковий реферат, доповідь на науково-практичній конференції, наукова стаття, підрозділ науково-дослідної роботи), повнота розкриття тематики, відповідність стандартам оформлення, ступінь опрацювання джерел, наявність ознак наукової новизни. Вид наукової діяльності слухач обирає самостійно. Максимальна

кількість балів: науковий реферат - 20 балів, доповідь, яка передбачає публікацію тез доповіді - 10 балів, опублікована наукова стаття - 30 балів, підрозділ науково-дослідної роботи - 10 балів.

6. Атестація здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів вищої освіти - це встановлення відповідності засвоєння здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти. Метою та основним завданням атестації здобувачів вищої освіти є визначення фактичної відповідності якості їх підготовки вимогам до фахівців з вищою освітою згідно з Національною рамкою кваліфікацій та стандартів вищої освіти.

Атестація здобувачів вищої освіти проводиться після закінчення навчання за певним рівнем вищої освіти Екзаменаційною комісією (далі - ЕК), яка створюється щорічно і є єдиною для всіх форм навчання (очної, заочної) та діє протягом одного календарного року.

До складу ЕК входять голова ЕК, один або два заступники голови, секретар та члени ЕК. Залежно від кількості випускників можливе створення кількох екзаменаційних комісій (підкомісій) з однієї спеціальності або однієї екзаменаційної комісії для кількох споріднених спеціальностей у межах однієї галузі знань, як правило, на одній кафедрі.

Голова, заступник голови ЕК щорічно можуть призначатися наказом Міністра оборони України з числа керівників структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та інших органів військового управління, які є замовниками на підготовку військових фахівців.

Голови підкомісій та члени ЕК (з інших органів військового управління, військових частин, установ та організацій) для проведення державної атестації випускників Інституту, підпорядкованих органам військового управління, призначаються наказом Генерального штабу Збройних Сил України.

Члени ЕК, які є співробітниками Інституту, призначаються наказом начальника Інституту.

Екзаменаційна комісія може складатися з підкомісій, до складу кожної з яких входять голова підкомісії та два-чотири члени (в окремих випадках кількість членів підкомісії може бути збільшено до шести осіб). Кількість екзаменаційних комісій (підкомісій) та їх персональний склад встановлюються залежно від кількості спеціальностей (спеціалізацій) підготовки, кількості екзаменів (комплексних екзаменів) та чисельності випускників.

До підсумкової атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які в повному обсязі успішно виконали освітню (освітньо-професійну, освітньо-наукову) програму підготовки фахівців певного рівня вищої освіти за конкретною спеціальністю (спеціалізацією).

Нормативними формами підсумкової атестації випускників Інституту, які визначаються навчальними планами на підставі відповідних освітніх програм, є захист атестаційної (кваліфікаційної, дипломної, магістерської) роботи або екзамен (комплексний екзамен).

Атестаційна робота - це самостійна творча робота здобувачів вищої освіти, призначена для оцінки рівня науково-теоретичної та практичної підготовки фахівця.

Освітньому ступеню «бакалавр» відповідає кваліфікаційна робота, освітньому ступеню «магістр» - магістерська робота.

Кваліфікаційна робота бакалавра є науково-теоретичним, системотехнічним або експериментальним дослідженням одного з актуальних завдань напряму підготовки курсанта (студента).

Магістерська робота повинна мати дослідний характер, базуватися на наукових дослідженнях, що проводилися випускником під час навчання в Інституті, спрямовуватися на вирішення практичних завдань та забезпечувати не тільки закріплення отриманої системи знань та вмінь, але й формування необхідних методологічних основ і методичних навичок інноваційної діяльності в предметній галузі спеціальності. До магістерських робіт обов’язково додаються матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи, - друковані статті, методичні розробки, виступи на семінарах (конференціях) тощо.

Тематика атестаційних робіт формується на кафедрах за участю посадових осіб - представників замовників на підготовку. Здобувачам вищої освіти надається право пропонувати свою тему атестаційної роботи за умови обґрунтування доцільності її розроблення.

Перелік тем атестаційних робіт погоджується з замовниками на підготовку і затверджується начальником Інституту.

Зі складних військово-наукових, військово-технічних, військово-економічних та інших проблем можуть розроблятися комплексні магістерські

роботи, які виконуються декількома здобувачами вищої освіти однієї або різних спеціальностей.

Завдання на виконання атестаційних робіт видаються здобувачам вищої освіти не пізніше ніж за три місяці до початку періоду їх розроблення, визначеного робочим навчальним планом.

Наказом начальника Інституту за поданням начальників (завідувачів) кафедр кожному здобувачу вищої освіти призначається керівник кваліфікаційної роботи, науковий керівник магістерської роботи з числа керівного складу, науково-педагогічних або наукових працівників Інституту. Для керівництва комплексними магістерськими роботами можуть призначатися кілька керівників (наукових керівників).

Екзамени (комплексні екзамени) проводяться з метою перевірки відповідності якості підготовки випускників Інституту кваліфікаційним вимогам до здобувача вищої освіти, ступеня засвоєння ними змісту освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми. При цьому перевіряються як теоретичні знання, так і уміння та навички випускників за спеціальностями, спеціалізаціями та кваліфікаціями.

Екзамени можуть проводитися з окремих навчальних дисциплін або з груп навчальних дисциплін (комплексний екзамен).

Комплексний екзамен проводиться за програмою, яка містить у собі вузлові питання програм навчальних дисциплін, що виносяться на цей екзамен.

Програма комплексного екзамену розробляється кафедрами, окремо з кожної спеціальності (спеціалізації) підготовки фахівців. Програми комплексного екзамену погоджуються з заступником начальника Інституту з навчальної та наукової роботи і затверджуються начальником Інституту.

Програма проведення екзамену (комплексного екзамену), його форма (усна, письмова, в один день або в два, поєднання усної відповіді та письмової летючки, усної відповіді, за білетами та комплексними контрольними завданнями тощо), єдині вимоги до оцінки знань і навичок здобувачів вищої освіти, критерії оцінки атестаційних робіт визначаються Інститутом і доводяться до відома випускників не пізніше ніж за семестр до початку атестації.

Виконання атестаційних робіт і підготовка до атестаційних екзаменів є заключним етапом навчання здобувачів вищої освіти і має на меті систематизування, закріплення і розширення теоретичних знань, практичних умінь та навичок, визначення спроможності випускників до їх застосування у вирішенні професійних завдань, передбачених для посад призначення відповідно до кваліфікаційних вимог випускників Інституту.

Підготовка до атестації здійснюється здобувачами вищої освіти Інституту самостійно за індивідуальними планами, які складаються за допомогою керівників (наукових керівників) атестаційних робіт, при цьому їм надаються робочі місця, обладнання, необхідне для підготовки, виконання розрахунково-графічних робіт, креслень, проведення експериментів, оформлення робіт (проектів), а також створюються умови для публікації результатів досліджень.

Виконана атестаційна робота з відгуком керівника (наукового керівника) подається на рецензування.

Склад рецензентів затверджується начальником Інституту за поданням відповідної кафедри і оголошується його наказом не пізніше ніж за два тижні до початку атестації здобувачів вищої освіти. Рецензент не може бути співробітником цієї кафедри.

До захисту атестаційних робіт допускаються здобувачі вищої освіти, які одержали за виконану роботу позитивні відгуки керівників (наукових керівників), рецензії рецензентів та рішення начальників (завідувачів) відповідних кафедр про допущення до захисту.

У разі, якщо начальник (завідувач) кафедри не вважає за можливе допустити здобувача вищої освіти до захисту, це питання розглядається на засіданні кафедри за участю випускника та його керівника (наукового керівника). Негативне рішення керівника кафедри подається для розгляду Вченою радою Інституту, рекомендації якої затверджуються начальником Інституту.

Списки здобувачів вищої освіти, допущених до атестації, затверджуються начальником Інституту і подаються до ЕК.

Екзаменаційні білети, комплексні кваліфікаційні завдання, інші екзаменаційні матеріали, а також перелік наочних посібників і матеріалів довідкового характеру, якими здобувачам вищої освіти дозволяється користуватися на атестаційних екзаменах, розробляються кафедрами,

підписуються начальником Інституту і подаються на розгляд і затвердження голові ЕК.

Після затвердження головою ЕК цей перелік доводиться до відома здобувачів вищої освіти.

Проведення атестації (складання екзаменів та захист атестаційних робіт) здійснюється на відкритому засіданні ЕК. Під час захисту атестаційної роботи має бути присутнім керівник (науковий керівник) роботи, а також представники замовника на підготовку фахівців, інші особи керівного складу і науково-педагогічні працівники Інституту, інші здобувачі вищої освіти.

Порядок організації та форми проведення екзаменів, захисту атестаційних робіт визначаються кафедрами, ухвалюються на засіданні Вченої ради Інституту, підписуються начальником Інституту і подаються на затвердження голові ЕК.

Розклад екзаменів і захисту атестаційних робіт складається навчальним відділенням Інституту, затверджується начальником Інституту і доводиться до відома здобувачів вищої освіти не пізніше ніж за місяць до початку атестації.

На одному засіданні ЕК можна планувати захист:

- кваліфікаційних робіт - до 10;

- магістерських робіт - до 5.

При усній формі проведення екзамену на одному засіданні ЕК проводиться атестація не більше 15 здобувачів вищої освіти. Тривалість проведення екзаменів і

захисту випускних робіт не повинна перевищувати 6 академічних годин на день.

Результати складання екзамену та захисту атестаційної роботи визначаються за національною шкалою (чотирибальною), 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та оголошуються у цей же день після затвердження результатів атестації головою ЕК.

Здобувачу вищої освіти, який успішно захистив атестаційну роботу, склав екзамени, рішенням ЕК присвоюється відповідний ступінь вищої освіти, кваліфікація і видається відповідний документ про вищу освіту державного зразка.

Здобувачу вищої освіти, який отримав підсумкові оцінки «відмінно» не менше як з 75 відсотків усіх навчальних дисциплін, індивідуальних завдань та практик, передбачених навчальним планом на весь термін навчання, а з інших навчальних дисциплін, індивідуальних завдань і практик - оцінки «добре», не мав незадовільних оцінок за результатами звітностей за семестри, захистив атестаційну роботу та склав атестаційні екзамени з оцінками «відмінно», видається документ про вищу освіту з відзнакою.

Випускнику - військовослужбовцю ступеня вищої освіти «магістр», який склав усі екзамени та диференційовані заліки, виконав індивідуальні завдання та практики, передбачені навчальним планом на весь термін навчання, з оцінками «відмінно», захистив атестаційні роботи та склав атестаційні екзамени з оцінками «відмінно», а також виявив себе в науковій роботі, показав зразкову дисципліну, видається документ про вищу освіту з відзнакою та присуджується золота медаль. Для отримання золотої медалі дозволяється наявність однієї оцінки «добре», отриманої під час рубіжного контролю на першому та другому роках навчання з фізичної підготовки. Їх прізвища заносяться на Дошку пошани Інституту.

Випускникам Інституту (військовослужбовцям) видаються нагрудні знаки відповідно до рівня отриманої кваліфікації офіцера (тактичний, оперативно-тактичний).

Здобувач вищої освіти, який під час складання атестаційного екзамену або захисту атестаційної роботи отримав оцінку «незадовільно», відраховується з Інституту і йому видається академічна довідка. Він має право на повторне складання атестаційних екзаменів чи захист атестаційної роботи протягом трьох років після відрахування з Інституту.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою Вченою радою Інституту, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеню доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора наук здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою Вченою радою Інституту, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації чи опублікованої монографії, або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях.

Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, у тому числі під час захисту дисертації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

Особам, які успішно виконали освітню або наукову програми та пройшли атестацію, видаються документи про вищу освіту (науковий ступінь) для кожного ступеня вищої освіти:

- диплом бакалавра;
- диплом магістра;
- диплом доктора філософії.

Документ про вищу освіту державного зразка видається тільки за акредитованою освітньою програмою.

У разі здобуття особою вищої освіти за узгодженими між Інститутом та іншими ВНЗ, у тому числі іноземними, освітніми програмами Інституту має право виготовляти та видавати спільні дипломи за зразком, визначеним спільними рішеннями вчених рад. У разі здобуття особою вищої освіти за двома спеціальностями (спеціалізаціями) одночасно Інститут має право виготовляти та видавати подвійний диплом за зразком, визначеним Вченою радою Інституту.

Невід’ємною частиною диплома бакалавра, магістра, доктора філософії є додаток до диплома державного та/або європейського зразка.

Додаток до диплома європейського зразка містить структуровану інформацію про завершене навчання випускника, отриману ним кваліфікацію, а також відомості про національну систему вищої освіти України, необхідні для забезпечення міжнародної зрозумілості та визнання отриманого випускником диплома про вищу освіту.

Підсумки атестації здобувачів вищої освіти відображаються у звіті ЕК і використовуються під час коригування організації та проведення освітнього процесу в Інституті.

Додаток А

Розподіл занять дисципліни за КМС

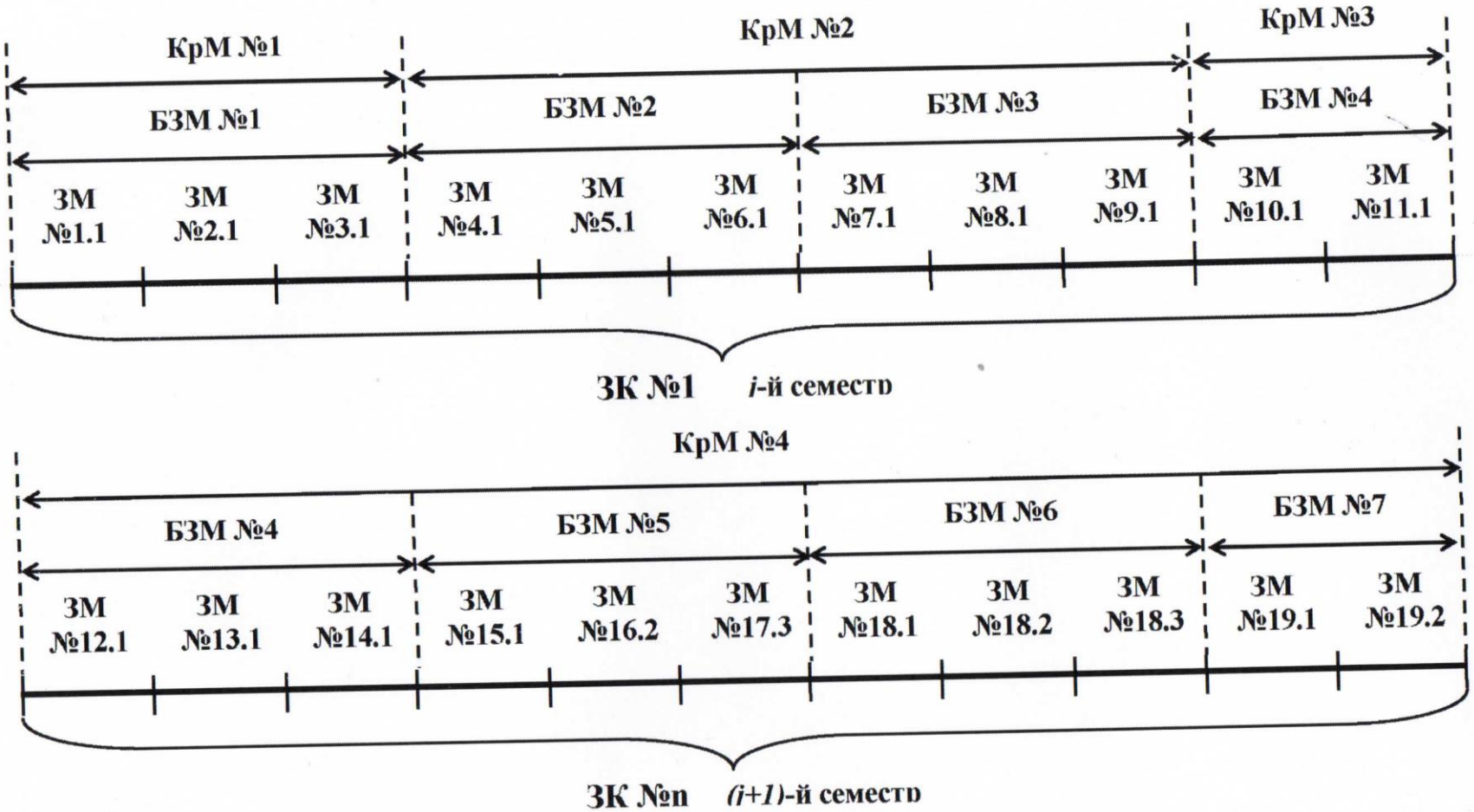

Додаток Б

Оцінювання навчальних занять

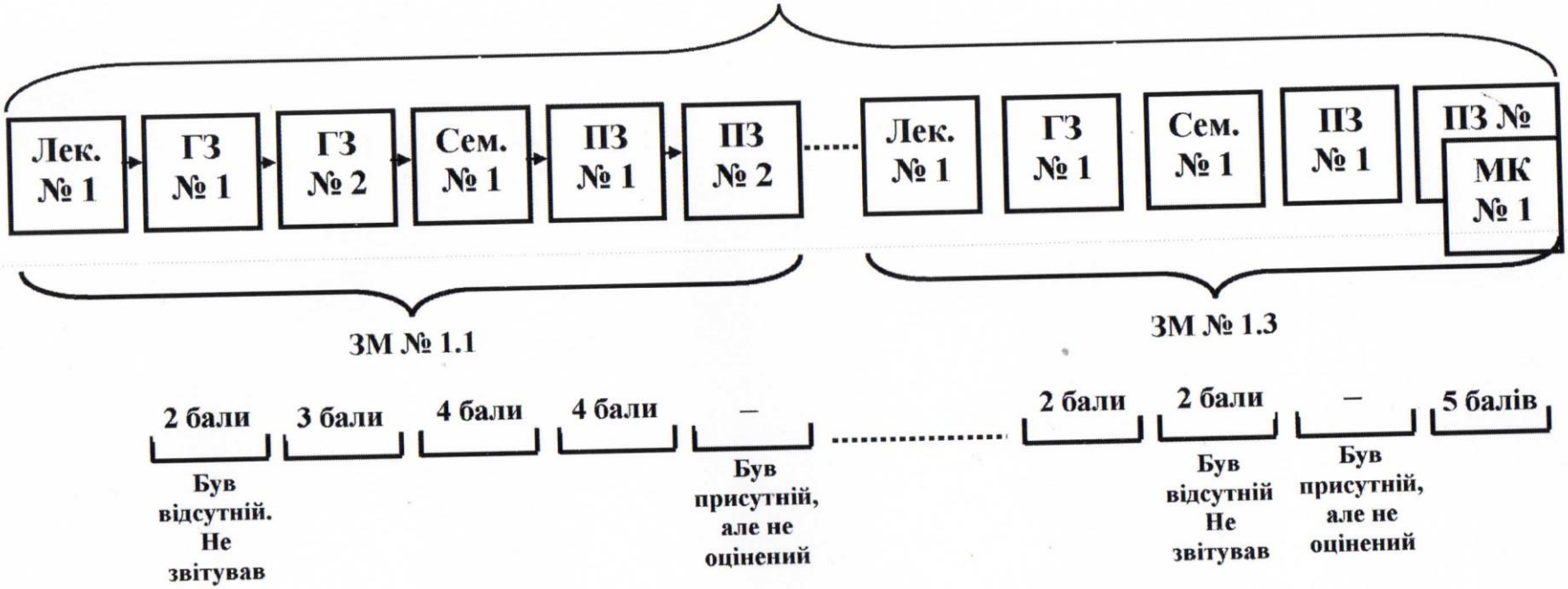

Додаток В

Загальні критерії оцінювання знань курсантів (слухачів)

Сума балів за всі види навчальної діяльності / Amount of points for all types of educational activities	Оцінка ЄКТС / ECTS rating	Оцінка за національною шкалою / National grade для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), стажування, практики / for an exam, a score, a course project (work), internship, practical	Критерії
90-100	A	Відмінно / Excellent	Слухач (курсант, студент) виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
82-89	B	Добре / Good	Слухач (курсант, студент) виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
75-81	C		Слухач (курсант, студент) виявив у цілому добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку незначних помилок; опрацював основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичні знання з дисципліни; здатний самостійно використовувати та поповнювати знання у процесі подальшого навчання та професійної діяльності.
66-74	D	Задовільно / Satisfactory	Слухач (курсант, студент) виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно.

Сума балів за всі види навчальної діяльності / Amount of points for all types of educational activities	Оцінка ЄКТС / ECTS rating	Оцінка за національною шкалою / National grade	Критерії
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), стажування, практики / for an exam, a score, a course project (work), internship, practical	
60-65	E		Слухач (курсант, студент) виявив мінімальні знання основного навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значні помилки у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання / Fail with possible retake	Слухач (курсант, студент) має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; припускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни/ Fail with mandatory re-learning discipline	Слухач (курсант, студент) не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

Примітка:

Підсумкова оцінка формується через розподіл балів між поточним контролем та екзаменом (заліку) у співвідношенні:

60% оцінки за практичні дії, семінарів, поточного контролю і 40% за результатами екзамену (заліку);

або 50% оцінки за практичні дії, семінари, поточний контроль, 30% за виконання індивідуального науково-дослідного завдання і 20% за результатами екзамену.